

Samochodowa rewolucja

Projekt pt. „Wymiar przestrzenny (r)ewolucji na rynku samochodowym w Polsce”, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, jest pierwszym projektem badawczym podejmującym w tak szerokim zakresie zagadnienie przemian rynku samochodów osobowych, jakie dokonały się w naszym kraju po zmianie systemu politycznego i gospodarczego w 1989 r. Nowatorstwo projektu wyraża się w przyjęciu geograficznej perspektywy analizy tych przemian, która odnosi się do dwóch skal przestrzennych:

- a) Polska na tle innych państw;
- b) zróżnicowanie regionalne rynku wewnątrz kraju.

W projekcie poszukiwano odpowiedzi na pięć pytań poznawczych, opierając się z jednej strony na solidnych podstawach teoretycznych (osadzonych w literaturze międzynarodowej), a z drugiej strony na wynikach badań empirycznych, które obejmowały m.in. zebranie bazy danych o ponad 35 milionach pojazdów (8 miliardów komórek informacyjnych) oraz badania społeczne przeprowadzone na próbie 4000 respondentów – kierowców w różnych typach obszarów. Wyniki projektu zostały zebrane w licznych artykułach naukowych, a przede wszystkim w monografii pt. „The Economic Geography of the Car Market. The Automobile Revolution in an Emerging Economy”, opublikowanej w języku angielskim przez renomowane wydawnictwo Routledge – Taylor & Francis Group.

Znaczenie projektu wynika zarówno z wkładu w rozwój dyscypliny naukowej „geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna” jak i jego potencjalnego oddziaływania na praktykę planistyczno-decyzyjną. W płaszczyźnie naukowo-poznawczej na szczególną uwagę zasługują następujące wnioski wynikające z badań:

1. Polska jest unikatowym „laboratorium rewolucji motoryzacyjnej” na przełomie XX i XXI wieku.
2. Punktem zwrotnym transformacji rynku samochodowego było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r.
3. Najważniejszym ‘motorem’ wzrostu poziomu motoryzacji w okresie postsocjalistycznej transformacji był import samochodów używanych. Polska stała się liderem tego importu w skali międzynarodowej.
4. Geografia rewolucji motoryzacyjnej jest powiązana m. in. z takimi zjawiskami i procesami przestrzenno-ekonomicznymi jak: rozlewanie się miast, marginalizacja obszarów wiejskich, układ struktur ‘centra-peryferie’, lokalne zasoby przedsiębiorczości, a także z licznymi uwarunkowaniami instytucjonalnymi (np. polityka podatkowa, celna i transportowa).

Wyniki badań wskazują również, że rzeczywista liczba samochodów osobowych jeżdżących po polskich drogach jest o ponad 25% niższa niż wynika to z danych podawanych przez Główny Urząd Statystyczny i Komisję Europejską. Jest to istotny – nie zakładany wcześniej w projekcie – wniosek, zmieniający dotychczasowe interpretacje wartości wskaźnika poziomu motoryzacji w Polsce (w tym w kontekście międzynarodowym), mający jednocześnie duże znaczenie dla praktyki planistyczno-decyzyjnej.